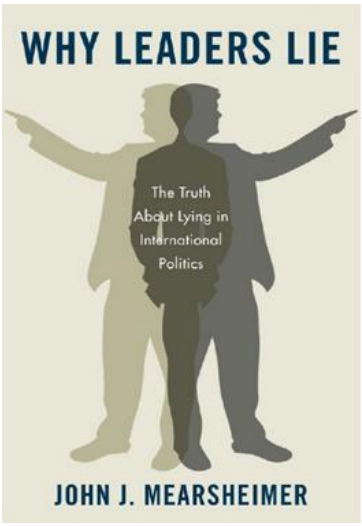
วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563): 245-258

บทวิจารณ์หนังสือ Why Leaders Lie: The Truth About Lying in International Politics [John Mearsheimer]

ปรีชภักดิ์ ทีคาสุข[1]
Preechapak Tekasuk[2]

Received: March 28, 2019
Revised: June 17, 2019
Accepted: June 19, 2019

"An **ambassador** is an honest man sent to **lie** abroad for the good of his country"

Sir Henry Wotton

สำหรับผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทูต หรือแม้แต่รัฐศาสตร์คงจะคุ้นเคยกับประโยคข้างต้นของ Sir Henry Wotton ที่เกี่ยวข้องกับการโกหก และการตบตาในทางการทูตมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกับผู้ที่เคยมีพื้นเพทางด้านวิชาประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นทั้งคำพูดและคำคมยอดนิยมที่มักใช้ในการจุดประกายแก่ผู้ฟัง-ผู้เรียนอย่างติดหู บทวิจารณ์ชิ้นนี้จึงตั้งใจที่จะนำหนังสือของ John J. Mearsheimer (2011) ที่มีชื่อว่า "Why Leaders Lie" ที่เขาได้ทำการศึกษาอย่างละเอียด ในปี ค.ศ. 2011 มาปริทัศน์เพื่อเป็นส่วนเสริม และแนวทางแก่ผู้ที่ศึกษาและสนใจทางด้านวัตรปฏิบัติทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต

อนึ่ง Mearsheimer นั้นเป็นนักรัฐศาสตร์และศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศชาวอเมริกัน ณ the University of Chicago เป็นผู้ที่เลื่องชื่อในด้าน

[1] ภาควิชาการเมือง ปรัชญา และศาสนา มหาวิทยาลัยแลนแคสเตอร์ สหราชอาณาจักร อีเมล: preechapak_blue@hotmail.com

[2] Department of Politics, Philosophy, and Religions, Lancaster University, United Kingdom. E-mail: preechapak_blue@hotmail.com

การทำงานเกี่ยวกับสกุลความคิดสัจนิยมในแวดวงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีผลงานด้านนโยบายต่างประเทศ และประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเชิงปฏิบัติมาแล้วหลากหลายชิ้น อาทิ The Israel Lobby and US Foreign Policy (2007), The Tragedy of Great Power Politics (2001), Conventional Deterrence (1983) เป็นต้น

โดยในหนังสือเรื่อง “Why Leaders Lie” Mearsheimer ตั้งใจที่จะนำการศึกษาเรื่องการโกหก (Lie) มาวิเคราะห์ในฐานะปฏิบัติการชุดหนึ่งในแวดวงทางการทูต ซึ่งข้อเสนอและข้อค้นพบหลัก Mearsheimer ก็คือ รัฐบาลประชาธิปไตยหรือรัฐบาลของประเทศเสรีนิยมมักมีแนวโน้มและอัตราการโกหกประชาชนของตนเอง (เพื่อใช้การโกหกเหล่านั้นหวังผลในระดับระหว่างประเทศ) เกิดขึ้นได้มากกว่ารัฐบาลเผด็จการ ในขณะที่รัฐบาลประชาธิปไตยมีความจำเป็นต้องรักษาฐานเสียง การโกหกจึงเป็นเรื่องจำเป็นมากกว่ารัฐบาลเผด็จการ และสาเหตุสำคัญที่ผู้นำหรือนักการทูตเลือกที่จะโกหกประชาชนภายในประเทศของตนเองนั้น ก็เพราะมันเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและหวังผลได้มากกว่าการเลือกที่จะโกหกนักการทูต หรือผู้นำรัฐบาลประเทศอื่นที่อาจมีความไว้เนื้อเชื่อใจกันในระดับต่ำ และมีท่าทีกังขาต่อกันอยู่ก่อนหน้าเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

Mearsheimer ได้จำแนกการพูดการสื่อสารไว้อยู่ 2 กลุ่ม คือ การพูดความจริง (Truth-telling) และการไม่พูดความจริง (Deception) แม้ว่า Deception ภายในหนังสือของ Mearsheimer จะหมายถึง เล่ห์กล การหลอกหลวง การตบตา[3] และที่สำคัญมีสถานะอยู่ตรงข้ามกับการพูดความจริง แต่ในความหมายของ Mearsheimer นั้นไม่ใช่ทุกการหลอกลวงจะเท่ากับการโกหก แต่ทุกๆ การโกหกคือการหลอกลวง โดย Deception สำหรับ Mearsheimer นั้นมีอยู่ 3 รูปแบบประกอบเข้าอยู่ด้วยกัน ดังนี้

ประการแรกคือ Lying - การโกหก แท้จริงแล้วคือการที่ผู้พูด พูดเพื่อให้ผู้ฟังเชื่อว่าสิ่งที่เขาพูดนั้นเป็นความจริง โดยที่เขารู้ตัวอยู่แล้วว่าสิ่งที่เขาพูดนั้นไม่ใช่ความจริง หรืออีกกรณีหนึ่งคือ การทำให้คนฟังเชื่อว่าสิ่งๆ นั้นเป็นสิ่งที่ผิด ทั้งๆ ที่ผู้พูดรู้อยู่อยู่แล้วว่าสิ่งนั้นคือสิ่งที่ถูก การโกหกในที่นี้รวมไปถึงการใช้ความจริง/ข้อมูลบางประการเพื่อหลอกล่อให้ผู้ฟังเข้าใจว่าอีกสิ่งหนึ่งเป็นความจริงตามข้อมูล/ความจริงชุดอื่นที่ผู้พูดยกมาแอบอ้าง ตัวอย่างเช่น ยก A มาอ้างถึง B โดยตั้งใจจะทำให้ผู้ฟังเชื่อว่า A นั้นเท่ากับ B หรือเป็นผลมาจาก A (ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว A ไม่ได้เท่ากับ B แต่อย่างใด)

[3] จริงๆ ผู้เขียนไม่ค่อยเห็นด้วยที่จะใช้คำแปลว่า การหลอกลวง สักเท่าใด เพราะอาจเกิดความเข้าใจผิดระหว่าง 2 คำ คือ Lie กับ Deception แต่ภายในหนังสือนั้น Mearsheimer ใช้ทั้ง 2 คำปะปนกันไปและบางครั้งก็ใช้แทนกัน

ถัดมาคือ Spinning - การยุยงปลุกปั่น Spinning เป็นสิ่งที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงไปจากการโกหก เพราะการ Spin คือการชักแม่น้ำทั้งห้าสายมารวมกัน แล้วใช้แม่น้ำเหล่านั้น ทำให้ผู้ฟังเชื่อในบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่ผู้พูด กล่าวคือ เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ หรือข้อมูลต่างๆ รอบตัวมาเพื่อโน้มน้าวผู้ฟัง โดยไม่จำเป็นว่าแม่น้ำทั้งห้าสายที่ถูกชักมาใช้นั้นจะต้องเป็นเรื่องโกหก แต่ภายในเจตนาแล้วผู้พูดก็ไม่ได้ตั้งใจที่จะพูดหรือนำเสนอความจริงแต่อย่างใด และอาจมีการบิดเบือน เน้นบางช่วงบางตอนของข้อมูล และลดทอนความสำคัญของบางช่วงบางตอน เหมือนการขึ้นให้การในศาลที่แม้ว่าผู้ให้การจะโดนบังคับให้สาบานตนว่า “จะพูดความจริงทุกประการ” แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่ได้หมายความว่า ผู้พูดจำเป็นจะต้องพูดความจริงทั้งหมด แต่ให้พูดแค่เฉพาะความจริง (ที่ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายตนเอง) เท่านั้น

สุดท้ายคือ Concealment - การปิดบัง คือการปกปิด ปิดบัง หรือสงวนท่าที่จะตอบคำถาม โดยจะพูดถึงความจริง/ข้อมูลบางชุดที่จะทำให้ผู้พูดเสียผลประโยชน์ หรือเสียเปรียบในการสนทนาครั้งนั้นๆ (ต่างจาก Spinning ตรงที่ Concealment ไม่ได้มีการพูดโน้มน้าว แต่มีเพียงแค่การซ่อน หรือ ปิดบังข้อมูลบางชุดภายในบทสนทนาเท่านั้น)

Mearsheimer ตั้งใจที่จะจำแนกชนิดของการโกหกในทางการทูตเอาไว้ตามคุณลักษณะเด่นของการโกหกแต่ละชนิดที่เกิดขึ้น ดังนี้ คือ

- Inter-state lies
- Fearmongering
- Strategic cover-ups
- Nationalist mythmaking
- Liberal lies

(Mearsheimer เชื่อว่าในความเป็นจริงนั้นมีรูปแบบของการโกหกมากกว่านี้ แต่รูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้น มักไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับปฏิบัติการโกหกในแวดวงการทูตสักเท่าใด Mearsheimer จึงตัดออกให้เหลือแค่ 5 กลุ่มรูปแบบ)

สำหรับกลุ่มแรก Inter-state lies ถือว่าเป็นการโกหกในแวดวงการทูตที่แท้จริง โดยเป็นเรื่องของการที่ผู้นำประเทศหนึ่งสร้างเรื่องขึ้นมาเพื่อหลอกลวงผู้นำอีกประเทศหนึ่ง Mearsheimer ยังกล่าวถึงประโยคทองของ Sir Wotton (ที่ได้อ้างถึงไว้ในตอนต้นของบทวิจารณ์) นั้นว่าอาจมีส่วนทำให้ผู้ศึกษาและผู้เรียนหลายๆ คนเข้าใจผิด และอุปทานกันไปเองว่านักการทูตจำเป็นต้องโกหกเก่ง หรือไปจนถึงว่าหน้าที่หลักของนักการทูต คือการโกหก ปลิ้นปล้อนไปวันๆ กรณีดังกล่าว Mearsheimer แย้งเอาไว้ว่าไม่เป็นดังว่า เพราะหากจะแปลให้ถูกจริงๆ ควรจะกล่าวว่า นักการทูตนั้นจำเป็นต้องใช้เล่ห์เหลี่ยม และ

ทักษะด้านการปิดบัง บิดเบือนความจริงมากกว่าจะเน้นทักษะด้านการโกหกอย่างตรงไปตรงมาแบบเปิดเผย และในความเป็นจริงแล้ว นักการทูตส่วนใหญ่มักนิยมพูดความจริงกันมากกว่าการโกหก หลอกกันไปมาอย่างที่หลายๆ คนเข้าใจกัน (พูดอย่างพื้นฐานที่สุดคือ ในแวดวงการทูตนั้น การโกหกมีจำนวนน้อยกว่าการพูดความจริงเป็นทวีคูณอย่างแน่แท้ เพียงแต่การพูดความจริงของนักการทูตนั้นจำเป็นต้องมาพร้อมกับการควบคุม และการใช้มารยาบางอย่างเพื่อป้องกันไม่ให้การพูดของตนเองนั้นส่งผลกระทบทางลบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ)

Mearsheimer ยังเตือนไว้อีกด้วยว่า แม้การโกหกจะเกิดขึ้นได้ในสังคมและแวดวงผู้นำทางการทูต นโยบายต่างประเทศ แต่การโกหกก็ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายอย่างที่เข้าใจกันเสมอไป เพราะการโกหกกันบนเวทีการทูตนั้นค่อนข้างเป็นเรื่องยาก เจ้าตัวยกตัวอย่างให้เห็นง่ายๆ โดยตั้งคำถามว่า หากในเวลาที่คนเราเกลียดชังกัน คนเรามีแนวโน้มและความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่จะเชื่อคำพูดของคนที่เราเกลียด? แล้วในทางกลับกัน คนเรามีแนวโน้มจะเชื่อสิ่งที่เพื่อนหรือมิตรสหายพูดมากน้อยแค่ไหน? เขาตบท้ายด้วยว่าสิ่งนี้คือสิ่งที่สะท้อนพฤติกรรมการโกหกระหว่างประเทศได้ชัดเจนที่สุด

การโกหกบนเวทีการทูตจึงมีโอกาสจะเกิดขึ้นกับคนที่เป็นพันธมิตรกันในลักษณะชาติพันธมิตรหลอกกันเอง หรือผู้นำทางการทูตสร้างเรื่องหลอกคนในประเทศตัวเองได้ง่ายกว่าการหลอกหรือโกหกคนที่เป็นศัตรู อย่างไรก็ดี นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าการโกหกกันระหว่างศัตรู หรือประเทศที่เป็นปรปักษ์กันจะไม่เกิดขึ้นเลย

ที่สำคัญที่สุด เวลาในกลุ่มนักการทูตจะโกหกกัน สิ่งหนึ่งที่เป็นวัตรปฏิบัติและธรรมเนียมข้อหนึ่งที่ทุกๆ ฝ่ายรู้กันว่าไม่พึงกระทำ ไปจนถึงห้ามคิดจะทำเป็นอันขาด คือ ห้ามโกหก หรือหลอกลวงกันในประเด็นที่เกี่ยวกับ Low Politics อันหมายถึงประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ การค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่มิควรนำมาเป็นเป้าในการโกหกเป็นอันขาด ไม่เช่นนั้นความน่าเชื่อของรัฐจะเสียหายทันทีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ไม่ใช่แต่เฉพาะฝ่ายที่ถูกโกหกที่จะเสียหายเท่านั้น แต่ฝ่ายที่สร้างเรื่องโกหกก็จะเสียหายไม่แพ้กัน

ดังนั้น การโกหก การหลอก ต้มตุ๋นกันในแวดวงการทูต จึงถูกบีบบังคับให้เกิดขึ้นเพียงเฉพาะในประเด็นทางด้าน High Politics ที่หมายถึง ด้านความมั่นคง การสู้รบการสงคราม และการทหารเท่านั้น เพราะเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของความเป็นปัจเจก และความอยู่รอดปลอดภัยของรัฐใดรัฐหนึ่งไม่ยืดโยงตกกระทบต่อรัฐอื่นในทางตรง ดังแนวทาง “รัฐเป็นศูนย์กลาง” จึงถือว่าไม่ผิดมารยาทและธรรมเนียมทางการทูต

อาจกล่าวได้ว่าในด้านความมั่นคงนั้น การโกหก หลอกล่อกัน มีความแพร่หลายและนิยมใช้มากกว่าในด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างของการสร้างเรื่องหลอกกันในแวดวงการทูต (ด้านความมั่นคง) คือ การเกทับกัน (Bluffing) ในทางการทหาร ที่มักจะมีการนำอาวุธมาข่มขู่กันในช่วงสงคราม หรือสภาวะตึงเครียด อย่างกรณีของสหภาพโซเวียตในช่วงทศวรรษที่ 1950 – 1960 ที่ Khrushchev ออกมาเกทับ Eisenhower ว่าทางโซเวียตมีขีปนาวุธพิสัยไกลข้ามทวีป (ICBM) ที่เพียบพร้อมกว่า และมีจำนวนมากกว่าสหรัฐอเมริกา (ซึ่งในความเป็นจริงแล้วมีอยู่เพียงจำนวนน้อยกว่า แต่แค่ต้องการพูดข่มเพื่อให้สหรัฐอเมริกาหวาดระแวงเท่านั้น) สาเหตุที่ Khrushchev ออกมากระทำการดังว่าก็เพราะต้องการใช้จิตวิทยาสงครามในการสกัด Eisenhower ไม่ให้หาเรื่องยิงหัวรบใส่ทางสหภาพโซเวียต และพยายามถ่วงเวลาไม่ให้ Eisenhower สนับสนุนเยอรมนีในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

กรณีของ Otto von Bismarck ก็เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ค่อนข้างสุดโต่ง คือ การลวงให้ฝ่ายตรงข้ามของตนเองประกาศสงครามกับปรัสเซีย ภายในสงคราม Franco-Prussian ปี 1870 ที่ Bismarck มีความตั้งใจจะรวมชาติเยอรมนีเข้าด้วยกัน จึงทำทีเป็นหลอกล่อให้รัฐบาลฝรั่งเศสประกาศสงครามกับปรัสเซีย โดยหวังว่าผลของสงครามจะทำให้ฝรั่งเศสล้มละลายและใช้โอกาสดังกล่าวของสงครามนั้นในการรวมชาติ

โดย Bismarck เลือกที่จะส่งรัชทายาทของปรัสเซียไปคุมยังบัลลังก์ที่สเปน เพื่อยั่วยุให้ฝรั่งเศสเกิดความไม่พอใจ ซึ่งขณะที่ Kaiser Wilhelm ที่ 1 กำลังเขียนจดหมายเจรจาโต้ตอบกับ Napoleon ที่ 3 เพื่อพยายามหาทางออกและยุติสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างปรัสเซียและฝรั่งเศสอยู่นั้น Bismarck ที่เป็นคนใกล้ชิด Kaiser Wilhelm จึงเกิดอาการหวาดระแวงว่าแผนการของตนจะไม่ประสบผลสำเร็จ จนทำให้ไม่มีสงครามเกิดขึ้น จึงได้แอบเข้าไปแก้เนื้อหาและข้อความภายในจดหมายที่ Kaiser ตั้งใจจะส่งให้ Napoleon ให้ดูเหมือนว่า Kaiser พยายามหาเรื่องท้าทาย Napoleon จนสุดท้าย Napoleon ทนไม่ไหว และตกหลุมพราง จึงตัดสินใจประกาศสงครามกับปรัสเซีย

ท้ายบท Mearsheimer ได้สรุปแกมประเมินต่อประเด็นการโกหกระหว่างกันนี้ไว้ว่า การโกหกกันในแวดวงการทูตมักจะเกิดขึ้นในประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ภายในสภาวะตึงเครียด อย่างประเทศที่มีชายแดนอยู่ใกล้กับประเทศที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคง การโกหกก็จะมีโอกาสที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นมากกว่าประเทศที่อยู่ในพื้นที่ที่สงบ ปราศจากภัยคุกคามทางภูมิรัฐศาสตร์ (เช่นประเทศที่ตั้งตนเองอยู่บนทวีปที่เป็นเกาะแยกห่างออกจากสมรภูมิรบต่างๆ อย่างสหรัฐอเมริกาหรือออสเตรเลีย) และที่สำคัญคือการโกหกมักเกิดขึ้นในสภาวะสงคราม ความตึงเครียด ความไม่สงบ มากกว่าที่จะเกิดขึ้นในสภาวะที่สถานการณ์สงบ (กล่าวอย่างพื้นฐาน คือ การโกหกมักเกิดขึ้นพร้อมกับปฏิบัติการ

ทางการทหาร หรือสงคราม) ไม่ว่าจะด้วยการโกหก เพื่อหยุดยั้งสงคราม หรือ การโกหกเพื่อสร้างสงคราม ทั้งหมดทั้งมวลล้วนแต่เป็นการโกหกแบบหวังผลประโยชน์แก่ประเทศของตนเองทั้งสิ้น

กลุ่มที่ 2 คือ Fearmongering เป็นการยุยงปลุกปั่นสร้างความหวาดผวาให้แก่ประชาชนภายในประเทศ หรือก็คือการใส่สีตีไข่แก่ภัยคุกคามจากนอกประเทศ เพราะผู้นำเล็งเห็นแล้วว่าประชาชนภายในประเทศไม่มีความตื่นตัวและไม่ได้ตระหนักถึงภัยคุกคามที่กำลังรุกคืบเข้ามาเท่าใดนัก นักการทูต หรือนักนโยบาย และผู้นำประเทศจึงต้องสรรหาทางปลุกปั่นยุยงให้เกิดระบอบของความกลัวขึ้นมา เพื่อที่จะให้ประชาชนภายในประเทศ คล้อยตามแล้วสนับสนุนนโยบายอะไรบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการทำสงคราม เช่น การเพิ่มงบประมาณทางการทหาร หรือการหาเรื่องที่จะบุกโจมตีประเทศใดประเทศหนึ่ง

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ใช้วิธีในการดำเนินนโยบายต่างประเทศตามวิธีดังกล่าวนี้มากว่า 1 ศตวรรษ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จากการที่ Theodore Roosevelt สั่งการให้นำเอาเรือรบ USS Greer (เรือพิฆาตของกองทัพสหรัฐอเมริกา) มาใช้เป็นข้ออ้างในการปลุกปั่นโดยอ้างว่า เรือรบ USS Greer ของสหรัฐอเมริกาโดนเรือดำน้ำของเยอรมนีบุกเข้าโจมตี (แต่ในความจริงคือ Roosevelt สั่งให้เรือของตนเองสมคบคิดกับกองทัพอากาศสหราชอาณาจักรในการปฏิบัติการขับไล่เรือดำน้ำเยอรมนี) พร้อมๆ ไปกับการโกหกประชาชนว่าเยอรมนีจงใจยิงใส่เรือรบสหรัฐอเมริกา เพราะต้องการจะประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกา

ซึ่งเจ้าหน้าที่กองทัพเรือสหรัฐอเมริกาออกมาเผยเองภายหลังว่า เรือดำน้ำเยอรมนีไม่เคยรู้มาก่อนว่านั่นคือเรือของสหรัฐอเมริกา แต่เป็นแผนของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ต้องการโน้มน้าวและปลุกปั่นให้ประชาชนมีความกลัวและความหวาดระแวง จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจที่ผิดให้กับประชาชนในเรื่องดังกล่าว เพื่อหาเสียงสนับสนุนในการเข้าร่วมทำสงคราม และที่หนักที่สุดคือ ณ เวลานั้น Roosevelt ประกาศว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการสงคราม และรัฐบาลไม่มีความสนใจอะไรที่จะรบกับทาง Hitler ทว่าในเบื้องหลังนั้น Roosevelt ได้แอบไปเจรจาลับไว้กับ Churchill ว่าสหรัฐอเมริกาตั้งใจจะทำสงครามกับเยอรมนีตั้งแต่แรกแล้ว แต่ไม่อยากออกตัวเป็นฝ่ายเริ่มก่อน จึงต้องหาทางยั่วยุให้เยอรมนีโจมตีสหรัฐอเมริกาก่อน เพื่อให้สบช่องทางแก่สหรัฐอเมริกาจนพอที่จะอ้างเป็นเหตุผลให้สามารถแทรกตัวเข้าไปในสงครามได้อย่างชอบธรรม (Churchill กล่าวว่า Roosevelt ตั้งใจจะทำทุกวิถีทาง ทุกกลอุบาย เพื่อให้เยอรมนีหันมาโจมตีกองทัพสหรัฐอเมริกาให้ได้)

กรณีที่ค่อนข้างโด่งดังในแวดวงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศช่วงหลังนี้ก็คือ กรณีที่ George W. Bush พยายามหาเรื่องส่งทหารเข้าสู่อิรัก เพื่อโค่นล้มระบอบ Saddam Hussein โดยอ้างว่า Saddam มีอาวุธทำลายล้างสูงอยู่ในครอบครอง แต่การจะถือวิสาสะบุกเข้าไปในอิรักเลยก็จะดูผิดมารยาทในทางการเมืองระหว่างประเทศ Bush จึงส่ง Donald Rumsfeld ออกไปทำการแถลงข่าวบอกประชาชนว่าตนเองมีหลักฐานว่าทาง Saddam แอบให้ความช่วยเหลือแก่ Osama Bin Laden อยู่ลับๆ ในปี 2002 (แต่ภายในปี 2004 Rumsfeld ออกมายอมรับว่าเขาโกหกเรื่อง Saddam) และสำนักงานสืบสวนกลาง (CIA) กับ Bush ก็ทราบเรื่องนี้ดีแต่แรกอยู่แล้ว แต่แค่ตั้งใจจะหาเหตุผลมาปลุกปั่นให้คนสนับสนุนการทำสงครามและปฏิบัติการทางทหารกับอิรักเท่านั้น นอกจากนี้ สายสืบที่ถูกส่งเข้าไปปฏิบัติการในอิรักในระยะเวลา 10 ปีก่อนหน้านั้น ก็ไม่เคยมีใครหาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอาวุธทำลายล้างสูงของ Saddam พบเลย ไม่ว่าจะเป็นทางกองทัพสหรัฐอเมริกาเอง หรือแม้แต่ทางเจ้าหน้าที่จากสหประชาชาติก็หาไม่พบเช่นกัน[4]

Mearsheimer ย้ำว่า สาเหตุที่จำเป็นจะต้องมีการใช้เทคนิคแบบ Fearmongering นั้นก็เพราะว่ารัฐบาลเล็งเห็นว่าผลประโยชน์แห่งชาตินั้นแขวนอยู่บนเส้นด้าย และแม้ว่ามันจะดูไม่เป็นไปตามแนวทางประชาธิปไตย แต่มันก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องหลอกปลุกปั่นประชาชนของตนเองให้หันมาสนับสนุนนโยบายทางการสงคราม โดยสำหรับ Mearsheimer แล้ว ประชาชนนั้นโง่เกินไปที่จะรับรู้และเข้าใจประเด็นเรื่องราวทางระหว่างประเทศ ว่ามีความอันตรายเพียงใด เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วที่รัฐบาลจำเป็นจะต้องใช้มาตรการไม้แข็ง (Stick) ในการกระตุ้นให้ประชาชนของตนเองเกิดการรับรู้ที่กว้างขึ้น และมีความตื่นตัวรับรู้ปัญหาของประเทศตนเองมากขึ้น

สำหรับนักวิชาการ หรือชนชั้นนำที่รู้เท่าทัน ฉลาด จนสามารถจับเท็จกลยุทธ์การปลุกปั่นของรัฐบาลได้ และอาจพยายามทำการขัดขวางนั้น Mearsheimer เสนอว่ารัฐบาลไม่จำเป็นต้องวิตกกังวล หรือเสียเวลาไปโน้มน้าวเหล่านักวิชาการให้เสียเวลา เพราะการจะหยุดยั้งการกระทำของกลุ่มนักวิชาการนั้นเป็นเรื่องที่ยาก ฉะนั้นสิ่งที่รัฐบาลควรมุ่งดำเนินการคือ การปลุกปั่นประชาชนที่เป็นประชากรส่วนมากของประเทศเสียดีกว่า เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนเสียงส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนรัฐบาลแล้ว เหล่านักวิชาการก็จะมีเสียง

[4] ข้อมูลล่าสุดจาก The New York Times เผยว่าภายหลังจากสงครามจบลง มีการพบอาวุธเคมีในระดับประปรายที่อิรักเคยเก็บคงคลังเอาไว้ แต่ก็ไม่ใช่อาวุธอำนาจทำลายล้างสูงในลักษณะที่สหรัฐอเมริกาเคยอ้างถึงเสียทีเดียว (Chivers, 2014)

สะท้อนที่เบาลงไปในทันที เพราะเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนนั้นดังกว่า และมีโอกาสน้อยที่เสียงเหล่านั้นจะหันมาเชื่อคำพูดของฝ่ายวิชาการ

ส่วนประเด็นที่ว่าถ้าหากฝ่ายที่โกหกโดนจับได้ขึ้นมาผลจะเป็นอย่างไร ส่วนนี้ Mearsheimer ตอบไว้ว่า มันเป็นเรื่องที่ยากเอามากๆ กว่าเรื่องที่โกหกออกไปจะถูกนำมาเปิดเผย โดยเฉพาะกับระยะของการเก็บชั้นความลับของเอกสาร หรือการเก็บความลับภายในกลุ่มหน่วยงานด้านความมั่นคงก็ต้องใช้เวลาอย่างต่ำ 20-30 ปีไปแล้ว (หรืออาจนานกว่านั้น) กว่าจะมีการปลดชั้นความลับของเอกสารที่เกี่ยวข้อง และต่อให้ถูกจับได้ในเวลาใกล้ๆ กันกับที่การโกหกเกิดขึ้น ชนชั้นนำภายในรัฐบาลและกลุ่มผู้สนับสนุนจะเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือเอง เพราะกลุ่มผู้สนับสนุนเหล่านั้นล้วนแต่มีผลประโยชน์ร่วมกัน การจะปล่อยให้ผู้ที่โกหกนั้นโดนโค่นลงจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก และยิ่งถ้าถูกจับได้หลังนโยบายที่โกหกออกไปแล้วประสบความสำเร็จจริงขึ้นมา จากการถูกมองในแง่ร้ายจะกลายเป็นถูกมองในแง่ดีทันที เพราะถือว่าเป็นการเสียสัตย์เพื่อชาติ

Mearsheimer ยังตบท้ายว่า ประเทศที่มีแนวโน้มจะโกหกก็คือประเทศที่มีรัฐบาลประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลประชาธิปไตยถูกเลือกตั้งมาจากประชาชน การจะกระทำการใดๆ ถ้าประชาชนฐานเสียงเกิดความไม่พอใจ หรือไม่เห็นด้วยก็รังแต่จะทำให้รัฐบาลของตนเองตกอยู่ในอันตรายเสียเปล่า ที่สำคัญคือที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ก็เป็นปัจจัยส่งเสริมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการโกหก ถ้าประเทศเพื่อนบ้านเป็นภัยคุกคาม ก็จะต้องมีการเรียกร้องหาเสียงสนับสนุนถึงสงครามเช่นกัน (ส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมลักษณะนี้ Mearsheimer กำลังกล่าวอ้างถึงสหรัฐอเมริกา)

กลุ่มที่ 3 คือ Strategic Cover-ups เป็นการปิดบังเชิงยุทธศาสตร์ (ไม่ใช่ Concealment) เป็นการโกหกเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ และป้องกันไม่ให้สิ่งใดมากระทบหรือแทรกแซงนโยบาย/ยุทธศาสตร์ที่กำลังจะเกิดขึ้นของประเทศ และผู้ที่กำลังโกหกโดยเฉพาะกับเสียงต่อต้านจากประชาชนภายในประเทศเอง (เพราะบางครั้งรัฐบาลหรือนักการทูตอาจวางแผนที่จะดำเนินนโยบายบนพื้นฐานของความเสี่ยงสูง เพื่อแลกกับการสร้างผลประโยชน์แห่งชาติได้สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ) การโกหกเพื่อปิดบังนี้ อาจเป็นการตั้งใจโกหกคนในประเทศตนเอง และรัฐบาลประเทศอื่นก็เป็นได้เช่นกัน หรืออาจจะมุ่งโกหกแค่ประชาชนของตนเองอย่างเดียวก็ได้ แต่ไม่ใช่การออกไปเจรจาหรือไปสร้างข้อเสนออะไรกับประเทศอื่นแล้วโกหก (ข้อนั้นจะอยู่ในส่วนของ Inter-state Lies) การปิดบังทางยุทธศาสตร์นี้จริงๆ แล้วจึงเป็นการป้องกันและปิดซ่อนจุดอ่อนของตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียเปรียบทางยุทธศาสตร์ขึ้นบนเวทีการทูต หรือการต่างประเทศ (ด้วยเหตุนี้

จึงมีการพบการโกหกในรูปแบบดังกล่าวง่ายๆ จากข่าวสารทางโทรทัศน์และจากการให้สัมภาษณ์ของผู้นำ)

ตัวอย่างเช่น กรณีของนายพล Joseph Joffre ของฝรั่งเศสที่วางแผนในสมรภูมิ Verdun ปี 1916 ผิดพลาดจนเกิดความล้มเหลว และพาทหารผู้ร่วมรบไปเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ภายในรัฐบาล และรัฐบาลกลางรู้ดีความจริงข้อนี้ แต่ก็จำเป็นต้องรวมหัวกันสมคบคิดเพื่อปิดบังเรื่องฉาวดังกล่าวไว้โดยไม่ได้แถลงข่าวอะไร เพราะพวกเขารู้ดีว่า หากเรื่องฉาวของนายพล Joffre ถูกเผยแพร่ออกไป ผลเสียจะตกกระทบไปถึงตัวรัฐบาลเอง พร้อมๆ กับการสร้างความตื่นตระหนกแก่ประชาชนภายในประเทศ และที่สำคัญหากเรื่องนี้กระจายไปถึงฝั่งทหารเยอรมนี จะเกิดความเสียหายทางสงครามครั้งใหญ่และอาจส่งผลให้ฝรั่งเศสพบกับความพ่ายแพ้ในสมรภูมินั้นได้ เจ้าหน้าที่ระดับสูงภายในรัฐบาลจึงช่วยกันพยายามปิดข่าวให้ Joffre และแต่งเรื่องให้ใหม่ว่า Joffre เป็นนายพลที่เก่งกาจของกองทัพฝรั่งเศสเพื่อปกปิดประเด็นฉาวเบื้องหลังของ Joffre

อีกกรณีที่ค่อนข้างเป็นที่รู้จัก คือ กรณีของ John F. Kennedy ต่อกรณีวิกฤติขีปนาวุธคิวบาที่ Kennedy ไปได้ตกลงเจรจาไว้หลังฉากกับทางสหภาพโซเวียตว่าทางสหรัฐอเมริกายินดีจะถอนจรวด Jupiter ออกจากฐานยิงภายในตุรกี แลกกับการที่สหภาพโซเวียตจะทำการถอนจรวดออกจากคิวบาด้วยกัน แต่ด้วยความที่ Kennedy ระแวงว่าจะได้รับการต่อต้านจากฝั่งพรรค Republican ทำให้ Kennedy จึงต้องทำการตกลงอย่างลับๆ กับสหภาพโซเวียตให้แสร้งทำเป็นเหมือนกับว่าทั้งสองฝ่ายไม่ได้สร้างข้อตกลงร่วมกันเอาไว้ เพื่อป้องกันเสียงต่อต้านจากประชาชนชาวอเมริกันในช่วงสงครามเย็นที่อาจเกิดความแตกตื่นหรือเสียงของการต่อต้านเชิงนโยบายต่อตัวรัฐบาล Kennedy เอง

กลุ่มต่อมาคือ Nationalist mythmaking อันเป็นการโกหกแบบพื้นฐานในเชิงอุดมการณ์ ผ่านการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมให้แก่คนในประเทศตนเอง สร้างมายาคติที่ไม่ได้เป็นความจริงถึงอดีตอันยิ่งใหญ่ของประเทศและรัฐ เพื่อตบแต่งภาพลักษณ์ของประเทศให้ดูน่าเกรงขามพร้อมๆ กับการใส่ร้ายป้ายสีประเทศอื่น โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อสร้างความสามัคคีแก่คนภายในชาติ และสร้างเป้าหมายร่วมกันของประชาชนให้มีเป้าหมายและอุดมการณ์แบบเดียวกัน (ปลุกอุดมการณ์รักชาติ ไว้ใช้ยุยงให้ประชาชนอาสามารบและออกไปร่วมสู้ภายในสงคราม)

แต่ Mearsheimer ก็แทรกไว้ว่า จริงๆ แล้วโดยปกติตามธรรมชาติของมนุษย์นั้น มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มักโหยหาสิ่งเหล่านี้ (ชุดอุดมการณ์ดังที่ได้กล่าวไป) อยู่ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ที่ว่าก็หมายถึงเหล่ามายาคติทางประวัติศาสตร์ หรือเรื่องเล่า (Narratives) บางชุดที่จะช่วยทำให้ตนเองนั้นมีความรู้สึกฮึกเหิม รู้สึกรักประเทศมากขึ้น ดังนั้น

การที่ชนชั้นนำจะสร้างเรื่องพวกนี้ขึ้นมาปลุกปั่นประชาชน ไม่ใช่ปรากฏการณ์ประเภทบนลงล่าง (Top-down) ไปเสียทั้งหมด เพราะปัจจัยส่งเสริมจริงๆ มาจากข้างล่างขึ้นสู่บน (Down-top) ด้วยเช่นกัน (หากประชาชนไม่ประสงค์ หรือไม่มีผู้ใดบริโภค เรื่องเล่าของชนชั้นนำก็จะไม่สามารถนำมาใช้ปลุกปั่นได้) ตัวอย่างที่กระจ่างแบบเห็นภาพก็เช่น กรณีของอิสราเอล ที่สร้างเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาหลอกประชาชนทั้งในและนอกประเทศว่าชาวปาเลสไตน์ละทิ้งดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ของตนเองไป โดยอิสราเอลไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก่งแย่งดินแดนของชาวปาเลสไตน์ (ซึ่งจริงๆ แล้วอิสราเอลและขบวนการ Zionism ที่เป็นกลุ่มอุดมการณ์ชาวยิวสุดโต่งนั้นเองที่พยายามไล่ล่าฆ่าชาวปาเลสไตน์จนต้องออกจากพื้นที่ของตนเองไป)

สาเหตุที่จำเป็นต้องนำเทคนิคถ้อยคำโน้มน้าวเชิงชาตินิยม (Nationalist Rhetoric) หลักๆ ในความเห็นของ Mearsheimer คือ เนื่องมาจากที่บางประเทศนั้นสร้างชาติขึ้นมาจากซากปรักหักพัง ความขัดแย้ง ความเน่าเฟะ น่าอดสู ยิ่งประเทศใดมีพฤติกรรมดังว่าหรือความอับอายมากเท่าใด ก็ยิ่งมีแรงจูงใจให้ต้องการสร้างเรื่องเล่า พงศาวดาร นิทานประวัติศาสตร์มาปกปิดทั้งสิ้น เหมือนเช่นกรณีของประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ไทยนั้นเอง

กลุ่มสุดท้าย คือ Liberal lies อันหมายถึง การจงใจฝ่าฝืนธรรมเนียม วัตรปฏิบัติในแวดวงการต่างประเทศโดยใช้ผลประโยชน์ของชาติตนเองมากล่าวอ้าง หรือรวมไปถึงตรรกะประเภทเสียสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนมากเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นไปในเหตุผลทางด้านยุทธศาสตร์ของสงคราม ไปจนถึงการทำสงครามเพื่อยุติสงครามก็ตาม ล้วนแต่เป็นการใช้ตรรกะสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนมาก (อย่างไม่ค่อยเป็นธรรม) ทั้งสิ้น

ซึ่งโดยส่วนมากแล้วเรื่องดังกล่าวนี้มักจะมีการเสียชีวิตของประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้องมารวมปนอยู่ด้วยค่อนข้างบ่อย (Civilian Casualties) เพราะเหตุการณ์เหล่านั้นมักเป็นการโจมตีที่อ้างเหตุผลด้านสงครามเป็นหลักสำคัญ เช่น กรณีที่สหรัฐอเมริกาได้กระทำการสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์ภายในญี่ปุ่นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวนกว่า 9 แสนราย ด้วยการส่งระเบิดปรมาณูไปโจมตีญี่ปุ่น ด้วยให้เหตุผลที่ว่าสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการแพ้สงคราม และไม่ต้องการให้ฝั่ง “คนเลว” (Axis of Evil) ทำร้ายผู้บริสุทธิ์ไปมากกว่านี้ โดยนายพล Curtis LeMay ให้สัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมาว่า “ถ้าหากว่าเรา [สหรัฐอเมริกา]ไม่ได้ลงมือทำปฏิบัติครั้งนี้แล้ว [สหรัฐอเมริกา]เกิดแพ้สงครามขึ้นมา ฝั่งเราก็จะถูกทำให้กลายเป็นอาชญากรสงครามไปในทันที”

นอกจากนี้ การจับมือกับประเทศเผด็จการเพื่อสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า (For Greater Good) หรือการสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนมาก ยังเห็นได้ชัดเจนในสงครามโลกครั้งที่ 2

ที่ Churchill และ Roosevelt ได้ดึงเอา Stalin เข้ามาอยู่ในกลุ่มโลกเสรีประชาธิปไตย ทั้งๆ ที่ Stalin คือเผด็จการผู้โหดเหี้ยมและฆ่าคนบริสุทธิ์จำนวนมากมาก่อน แต่ชนชั้นนำและรัฐบาลของทั้งสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในเวลานั้นกลับกล่าวอ้างอย่างกำปั้นทุบดินว่า “Stalin เป็นคนดี” แล้วยังพยายามช่วยกันสร้างมายาคติเชิงบวกให้แก่สหภาพโซเวียต รวมไปถึงกับการพยายามโน้มน้าวให้สาธารณชนเรียก Joseph Stalin แบบอ่อนโยนลงว่า “ลุงโจ” (Uncle Joe)

อีกกรณีศึกษาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็คือ ครั้งที่ Hitler ส่งทหารบุกเข้าไปในโปแลนด์ โดยอ้างว่าโปแลนด์เป็นฝ่ายยิงมาที่เยอรมนีก่อน ทำให้ Hitler ไม่มีทางเลือกนอกจากทำการโจมตีโต้ตอบกลับไป หลังจากไม่สามารถหาข้อยุติในการเจรจาประเด็นเขตปกครองตนเอง Danzig และปัญหาทางด้านเขตแดนกับโปแลนด์ Hitler จึงพยายามจัดฉากให้ดูเหมือนว่าโปแลนด์ยิงใส่เยอรมนีก่อน เพื่อใช้จุดนี้เป็นข้ออ้างในการทำสงครามกับโปแลนด์และสร้างความชอบธรรมให้กับปฏิบัติการทางทหารของเยอรมนีและ Hitler

กรณีที่ปัจจุบันมากกว่านี้คือ กรณีที่สหรัฐอเมริกาปิดห้องเจรจาให้กลุ่มสหประชาชาติทำการปิดล้อมอิรักในทางด้านการค้า เป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จนกลายเป็นนโยบาย Embargo ที่ทำให้ประชาชนบริสุทธิ์ภายในอิรักเสียชีวิตลงไปกว่า 5 แสนรายในระยะเวลาที่มีการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจช่วงทศวรรษนั้นๆ

หากจะถามว่าแรงจูงใจในการโกหกคือสิ่งใด Mearsheimer ตอบว่า เพราะประชาชนส่วนใหญ่นั้นไม่ใช่กลุ่มคนที่จะยอมรับเรื่องเหล่านี้ได้ง่ายๆ และในท้ายที่สุดทุกๆ การโกหกหากมันเป็นปฏิบัติการที่ส่งผลในทางบวกต่อความอยู่รอดของรัฐและประเทศ หรือ เกิดผลสำเร็จเชิงนโยบายได้อย่างราบรื่น ต่อให้จะโดนจับโกหกได้สักกี่ครั้ง Mearsheimer ก็เชื่อว่าประชาชนจะยังให้อภัยอยู่ดี เพราะอย่างน้อยสาเหตุที่ประชาชนเชื่อฟังคำพูดของนักการเมือง นักการทูตก็เพราะพวกเขามั่นใจว่าคนเหล่านั้นจะสามารถปกป้องผลประโยชน์ของประเทศแทนพวกเขาได้ (ในหมู่ประเทศประชาธิปไตย แต่สำหรับประเทศเผด็จการหรืออะไรพวกนี้ Mearsheimer บอกว่าพวกผู้นำมักไม่ค่อยโกหก เพราะไม่มีความจำเป็นต้องโกหกใดๆ เนื่องจากรัฐบาลเผด็จการไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานเสียงสนับสนุนของประชาชน)

หากจะสรุปรวมทั้งหมดของการโกหก ตามสายตาของ Mearsheimer ที่มองโลกแบบสัจนิยมแล้ว การโกหกนั้นค่อนข้างมีความสำคัญ และจำเป็นต้องมี แต่ก็ต้องอยู่ภายในการควบคุม กล่าวคือ มีได้ แต่ไม่ควรทำบ่อย เพราะมันส่งผลเสียภายในระยะยาว และหากเกิดขึ้นอย่างบ่อยครั้งก็มักจะพัฒนาจนกลายเป็นผลเสียเชิงยุทธศาสตร์ไป เนื่องจาก

ความน่าเชื่อถือในคำโกหกจะลดลง ในลักษณะที่ว่า โกหก 10 ครั้งติดต่อกันนั้นไม่แนบเนียนเท่ากับการพูดความจริง 10 ครั้งแล้วแอบโกหก 1 ครั้ง

การจะโกหก หากจำเป็นควรโกหกเฉพาะเรื่องสำคัญระดับคอขาดบาดตาย (Grave Danger) ที่อาจเกิดกับผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐตนเองเท่านั้น เช่น ในสภาวะสงคราม หรือในระบบความสัมพันธ์ที่มีความตึงเครียด

สุดท้ายนั้น Mearsheimer ออกปากเตือนไว้ว่า การโกหกแบบ Fearmongering และ Strategic cover-ups มีความเสี่ยงและความอันตรายสูงที่สุด เพราะมันมีเรื่องของการหลอกลวงประชาชนภายในประเทศตนเองด้วย นั่นแปลว่า ภายในระยะยาวแล้วหากเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ก็มีโอกาสที่จะส่งผลเสียโดยตรงต่อตัวรัฐบาลเอง กล่าวคือ สื่อสารสิ่งใดออกไปแล้ว จะเป็นการยากขึ้นที่ประชาชนจะเชื่อฟัง เพราะในหลายๆ ครั้ง ประชาชนก็ไม่ได้แยกประเด็นเรื่องของการโกหกเพื่อหวังผลยังต่างประเทศ และผลภายในประเทศออกจากกันมากนัก ทำให้มีแนวโน้มของการเกิดปมปัญหาด้านความเชื่อใจกับประชาชนของตนเองได้ง่าย

งานศึกษาของ Mearsheimer นั้นค่อนข้างน่าสนใจตรงที่เป็นการนำเอาแง่มุมของการโกหกในฐานะปฏิบัติการในทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นย่อยทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภายในกลุ่มวิชาสงครามและสันติภาพศึกษามานำเสนอ อภิปรายผ่านการรวบรวมเอาเหตุการณ์กรณีศึกษาที่เคยเกิดขึ้นจริงภายในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ทั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 และในช่วงสงครามเย็น แล้วพยายามจัดประเภท-สร้างชุดคำอธิบายให้แก่ปรากฏการณ์เหล่านั้น

เหมือนการนำเสนอประเด็นเรื่องของกรณีการวิ่งเต้น (Lobby) ในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของ Stuart Thomson and Steve John (2007) กรณีการใช้อำนาจอ่อน (Soft Power) ของ Joseph S. Nye (2005) ประเด็นกระดานหมากรุกทางภูมิรัฐศาสตร์ของ Zbigniew Brzezinski (2016) ที่ล้วนแต่เป็นงานศึกษาที่มุ่งสร้างคำอธิบายให้ประเด็นย่อยทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศประเด็นหนึ่งๆ โดยการรวบรวมชุดเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเข้ามารวมกันแล้วจัดแจงแบ่งประเภทพร้อมนำเสนอคำอธิบายถึงความเป็นมา ปัจจัยส่งเสริม และผลลัพธ์จากปรากฏการณ์เหล่านั้นภายใต้ร่มของกรอบความคิดที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น

คุณูปการของหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นสิ่งอื่นไปมิได้นอกจากกรอบความคิดสัจนิยมที่เชื่อในหลักการความอยู่รอดของรัฐ และความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ของรัฐในฐานะตัวแสดงหลักของระบบระหว่างประเทศของ Mearsheimer ที่ช่วยเป็นแรงผลักดันให้ Mearsheimer สามารถจับเอาประเด็นการโกหกภายในแวดวงการทูตและนโยบาย

ต่างประเทศนี้มาศึกษา หาก Mearsheimer มีฐานคิดแบบอุดมคตินิยม หรือเสรีนิยม งานเขียนชุดนี้คงไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลย และกรณีศึกษาต่างๆ ที่ Mearsheimer ยกมาไว้ในหนังสือเล่มนี้คงถูกปล่อยทิ้งร้างไว้ให้เป็นเพียงข้อมูลเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาตามเส้นทางประวัติศาสตร์ในกลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากหากเป็นนักรัฐศาสตร์กลุ่มเสรีนิยมหรืออุดมคตินิยมแล้ว ประเด็นการโกหกในทางการทูตเหล่านี้คงจะถูกนำมาวิเคราะห์อภิปรายอย่างมาก ก็แค่ในระดับปฏิบัติการอันเลวร้าย และทำลายมาตรฐานของสังคมระหว่างประเทศที่ขาดมิติการมองในแง่มุมกลยุทธ์ทางสงครามแบบนักรัฐศาสตร์กลุ่มสัจนิยมอย่าง John Mearsheimer

แม้ว่าข้อเขียนของ Mearsheimer จะมีข้อจำกัดบางประการที่ Mearsheimer ไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างเต็มที่ เช่น ขอบเขตของการศึกษาการโกหกของเขาถูกจำกัดไว้เพียงในวงแคบ กล่าวคือ การศึกษาของ Mearsheimer นั้นยังจำกัดอยู่เพียงไม่กี่กรณีศึกษา ขาดความหลากหลายของกรณีศึกษา เนื่องจากกรณีศึกษาของ Mearsheimer นั้นหากไม่ได้ตกอยู่ในวังวนของการปฏิบัติการทางการทูตของสหรัฐอเมริกาก็จะวนเวียนอยู่กับกรณีศึกษาเกี่ยวกับสงครามโลกครั้ง 2 และสงครามเย็น ในขณะที่กรณีศึกษาการโกหกระหว่างรัฐภายในอดีตก่อนช่วงเวลาสงครามโลกจะเกิดขึ้นนั้นก็น่าสนใจที่จะนำมาศึกษาอภิปรายไม่แพ้กัน แต่กลับมีเพียงจำนวนน้อยนิดจนถึงขั้นไม่มีเลยในหนังสือเล่มนี้

อีกประการหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ ข้อมูลที่ Mearsheimer ยกมาอภิปรายภายในตำราของเขานั้นไม่ได้รับการแก้ไข หรือตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนก่อน เนื่องจากยังมีกรณีศึกษาบางกรณีที่เขายกมานั้น มีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น กรณีอาวุธอานุภาพทำลายล้างสูงภายในครอบครองของรัฐบาลอิรัก ซึ่งเป็นข้อมูลเก่าที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้อ่าน หรือผู้ศึกษา เนื่องจากมีการตรวจพบอาวุธที่เข้าข่ายภายในความครอบครองของรัฐบาลอิรักในภายหลังจริง กรณีดังกล่าวจึงมิใช่การโกหกเสียทีเดียว

ท้ายที่สุด บทวิจารณ์ชิ้นนี้มีความเห็นว่า กรณีศึกษาที่ถูกรวบรวมมานั้นยังคงขาดแคลนกรณีตัวอย่างของสงครามในอดีตช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ระบบระเบียบการปฏิบัติการในระดับระหว่างประเทศยังไม่อยู่ในสภาพที่มั่นคง และมีประสิทธิภาพเท่าใดนัก เพราะนอกจากช่วงเวลาดังกล่าวจะยังคงมีปริมาณความขัดแย้งและสภาวะสงครามที่อยู่ในปริมาณมากจากสภาพการในระบบระหว่างประเทศขณะนั้นแล้ว ยังมีเรื่องของปฏิบัติการทางการทูตที่อาจมีตัวแสดงหรือผู้เล่นที่มีความพลิกแพลงและหลากหลายมากกว่าในยุคร่วมสมัยอีกด้วย

อย่างไรก็ดี หนังสือเล่มนี้นั้นสามารถเป็นประโยชน์อย่างมากให้แก่ผู้ศึกษา และผู้ที่สนใจในแนวทาง และแนวปฏิบัติทางการทูต และแบบแผนการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เพราะการโกหกนั้นมีส่วนสำคัญที่ส่งผลอย่างมากในฐานะตัวแปรสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศทั้งในสถานะผู้โกหก และผู้ที่ต้องรับมือกับการโกหกในการเมืองระหว่างประเทศ และสถานการณ์ที่ฝ่ายความมั่นคงจำเป็นต้องประเมินและพิจารณา เพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือ หรือตกไปอยู่ในเกมแห่งผลประโยชน์ของรัฐอื่นรัฐใดที่จ้องจะใช้การโกหก หรือเกมทางการทูตในการขูดรีดผลประโยชน์จากรัฐตนเอง

เอกสารอ้างอิง

Brzezinski, Z. (2016). *The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives.* New York: Basic Books.

Chivers, C. J. (2014). *The Secret Casualties of Iraq's Abandoned Chemical Weapons*. Retrieved May 18, 2019, from https://www.nytimes.com/interactive/2014/10/14/world/middleeast/us-casualties-of-iraq-chemical-weapons.html?fbclid=IwAR2zckPPH7W-MMkCwXv738MwGpmxlprEdXqzahw-9m2LjY6pR9Jmbxcs-gc

Mearsheimer, J. (2011). *Why Leaders Lie: The Truth about Lying in International Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Nye, J. S. (2005). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.

Thomson, S., & John, S. (2007). *Public Affairs in Practice: A Practical Guide to Lobbying*. London: Kogan Page.